

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

5. ÜNİTE

ATATÜRKÇÜLÜK

**Bu ders notları, kendi ders notlarımdan ve ders kitaplarından yararlanılarak,
öğretmen ve öğrencilerin yararlanması amacıyla hazırlanmıştır.**

Zeki DOĞAN
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

sosyalciniz.wordpress.com

Sosyal Bilgiler Öğretmenleri

ATATÜRKÇÜLÜK

ATATÜRKÇÜLÜK

- Türk milletinin;
- ✓ **bugün ve gelecekte tam bağımsızlığa, huzur ve refaha sahip olması,**
- ✓ **devlet yönetiminin millet egemenliği esasına dayandırılması,**
- ✓ **Türk kültürünün aklın ve bilimin öncülüğünde çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarılması** amacıyla **temelleri Atatürk tarafından belirtilen devlet hayatına, fikir hayatına ve ekonomik hayata, toplumun temel kurumlarına ilişkin gerçekçi düşüncelere ve ilkelere Atatürkçülük** denir.

ATATÜRKÇÜLÜĞÜN NİTELİKLERİ

- 1-**Milli birlik ve ülkenin bütünlüğüne** önem verir.
- 2-**Egemenliğin**(yönetim gücünün), **millete ait olmasını** esas alır.
- 3-**Bağımsızlık ve özgürlükten yanadır.**
- 4-Türk toplumunu, çağdaş uygarlık seviyesinin üzerine çıkarmayı amaçlar.
- 5-Akılcı ve bilimseldir.
- 6-Yurtta ve dünyada **barıştan yanadır.**
- 7-Gelişmeye ve yeniliklere açıktır.
- 8-Dünyadaki insanlığın ortak değerlerini taşıdığı için **evrenseldir.**
- 9-Atatürk ilkeleri bir bütündür; birbirinin devamı ve tamamlayıcısıdır.

Atatürk'ü Etkileyen Türk ve Yabancı Aydınlar

- **Namık Kemal**
- Ziya Gökalp
- **Tevfik Fikret**
- Jan Jak Russo
- **Voltaire**

- **Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasında; doğup büyüdüğü ortam, yaşadığı olaylar, milli sorunlar ve okuduğu kitaplar** etkili olmuştur.

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ ve ÖZELLİKLERİ

- **Atatürkçülük;** Türk Devleti'nin ve toplumunun çağdaşlaşması yolundaki genel hedef, amaç ve ilkeleri içerdiğinden, Atatürkçü düşünce sistemi olarak da adlandırılmaktadır.

ÖZELLİKLERİ

- ✓ **Tam bağımsızlığı** sağlamayı hedefler.
- ✓ **Milli egemenliğe** dayalı güçlü bir devleti öngörür.
- ✓ Milli kültürümüzü aklın ve bilimin yol göstericiliğinde **çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmayı** hedefler.
- ✓ **Milli birlik ve beraberliğin sağlanmasını** ve sürdürülmesini hedefler
- ✓ **Türk milletinin ihtiyaçlarından, tarihi gerçeklerinden doğmuş,** temelinde Türk tarihi ve kültürü olan **milli bir düşünce sistemidir.**
- ✓ **Akılcılık ve bilimselliği** esas alır. **Doğmalara dayanmaz.**
- ✓ **Yeniliklere açık, dinamik** bir düşünce sistemidir.
- ✓ **Atatürk ilke ve inkılaplarıyla bir bütündür.**

Atatürkçü Düşünce Sisteminin Oluşmasında Etkili Olan Olaylar

- **Fransız İhtilali'nden sonra demokrasi, eşitlik, adalet, insan hakları, özgürlük ve milliyetçilik** gibi kavramların tüm dünyada yaygınlık kazanmaya başlaması
- **Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletlerinin gerisinde kalması** ve her alanda Avrupa'ya bağımlı hale gelmesi
- **Trablusgarp, Balkan ve I. Dünya Savaşlarının kayıplarla sonuçlanması** neticesinde Türk halkının büyük acılar çekmesi
- **Avrupa devletlerinin ve azınlıkların Osmanlı topraklarını bölmeyi amaçlamaları**
- **Mondros Ateşkes antlaşmasının ardından başlayan işgaller karşısında Osmanlı yönetiminin aciz kalması**

Zeki DOĞAN – Sosyal Bilgiler Öğretmeni

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCEDE MİLLİ GÜÇ UNSURLARI

MİLLİ GÜÇ: Bir ulusun, ulusal hedeflerine ulaşabilmek amacıyla kullanabileceği **maddi ve manevi kaynaklarının toplamına** milli güç denir.

SIYASİ GÜÇ

- **Siyasi güç**, devletin, gücünü millettten alması ve devlet politikalarının millet iradesine göre belirlenmesi esasına dayanır.
- **Siyasi güç devletin yapısı, işleyişi, yönetimi, iç ve dış politikasıyla ilgilidir.**
- Atatürk, **siyasi gücün zayıflamasının devletin ve demokrasinin geleceğini tehlikeye düşüreceğini** söylemiştir.
- Atatürk, Samsun'a çıkarken **millî egemenliğe** dayanan kayıtsız şartsız bağımsız yeni bir devlet kurmaya karar vermişti. Bu nedenle **yaptığı konuşmalarda, yayımladığı genelgelerde ve topladığı kongrelerde** sürekli biçimde **millet iradesini** öne çıkarmaya çalışmıştır.
- **TBMM'nin açılışı, cumhuriyetin ilanı, saltanat ve halifeliğin kaldırılması ve çok partili hayata geçiş denemeleri** Atatürk döneminde gerçekleştirilen en güzel siyasi güç örnekleridir.
- **Millî irade, millet egemenliği, demokrasinin geliştirilmesi** için yapılan çalışmalar siyasi güç ile ilgilidir.

EKONOMİK GÜÇ

- **Ekonomik Güç:** Bir ülkenin sahip olduğu yer altı ve yerüstü kaynaklarının tamamı ekonomik gücü oluşturur.
- Atatürk, Türk milletinin varlığını ve bağımsızlığını koruyabilmesi için güçlü bir ekonomiye sahip olması gerektiğine inanmıştır.
- Ekonomik gücü harekete geçirmek için, Kurtuluş Savaşı'nın hemen ardından **İzmir İktisat Kongresi toplanmış, millî ekonominin esasları belirlenmiş; tarım, sanayi, ulaşım, ticaret ve madencilik alanlarında önemli atılımlar gerçekleştirilmiş, ülkenin ekonomik yönden kalkınması** sağlanmıştır.
- Siyasi bağımsızlık gibi ekonomik bağımsızlığa da büyük bir önem veren Atatürk bu amaçla, **kapitülasyonların kaldırılması ve ülkemizde bulunan yabancılara ait kuruluşların millileştirilmesi** politikalarını izlemiştir.
- **Fabrikaların kurulması, yatırımların yapılması, yabancı şirketlerin devletleştirilmesi** ekonomik güç ile ilgilidir.

ASKERİ GÜÇ

- ✓ **Askeri Güç:** Devleti iç ve dış tehlikelere karşı koruyan silahlı güce askeri güç denir.
- ✓ Türkiye'nin **coğrafi konumu gereği her türlü iç ve dış tehditlere açık olması güçlü bir orduya sahip olmasını** gerektirmektedir. Bu nedenle her dönemde Türk ordusuna büyük bir önem verilmiştir.
- ✓ Atatürk, askerî güce ayrı bir önem vermiştir. Bunun nedeni, **vatanımızın ve bağımsızlığımızın korunmasında orduya duyulan ihtiyaçtır.**
- ✓ **Türkiye Cumhuriyeti yalnız iki şeye güvenir: Biri millet kararı, diğeri en elim ve en güç şartlar içinde dünyanın takdirlerine hakkıyla layık olma niteliği kazanan ordumuzun kahramanlığı.**” diyen Atatürk **“Sağlam bir devlet hayatı için ordunun lüzumuna delil aramak lüzumsuzdur.”** sözüyle ordunun önemini ve ne kadar gerekli olduğunu ifade etmiştir.
- ✓ Bir başka konuşmasında ise **“Ordu istemeyen ve ordunun yüklediği maddi, manevi fedakârlığı göze alamayan bir millet, esaret zincirini kendi eliyle boynuna geçirir.”** diyerek askerî gücün önemine ve gerekliliğine dikkat çekmiştir.
- ✓ Askeri güçten **Türk Silahlı Kuvvetlerini** anlamalıyız.

SOSYOKÜLTÜREL GÜÇ

- **Sosyokültürel Güç:** Bir ülkede eğitilmiş, kültürlü ve teknik bilgilerle donanmış insanların oluşturduğu güce, sosyokültürel güç denir.
- **Sosyokültürel güç, milleti oluşturan fertlerin niteliklerini ifade eder.** Bu niteliklerin başında ise **eğitim ve kültür** gelir.
- Atatürk, **bir milletin gücünün, sahip olduğu maddi varlıklarından çok eğitim ve kültür düzeyiyle ölçülebileceğine** inanan bir liderdir. Atatürk millî kültürümüzü çağdaş uygarlık seviyesinin üzerine çıkarmayı amaç edinmiştir.
- **Millî gücün temel ögesi olan insan** iyi yetiştirildiğinde siyasi, ekonomik ve askeri güç de değer kazanır.
- **Sosyokültürel güç; bilim, sanat ve diğer alanlarda gelişmeye yol açar.** Bu nedenle Atatürk, bireyden başlayarak halkı eğitmek ve halkın bilgi düzeyini yükseltmek için çalışmalarda bulunmuştur.
- **Eğitilmiş, kültürlü, yetişmiş, nitelikli insan gücü** sosyokültürel güç ile ilgilidir

CUMHURİYETÇİLİK

- **Cumhuriyet, egemenliğin millete ait olduğu yönetim biçimidir.**
- **Cumhuriyet, halkın kendi kendisini yönetmesi** ve devlet içinde karar verecek tek yetkili makam olarak milleti kabul etmektir. Cumhuriyet rejiminde esas, **yöneticilerin seçimle iş başına gelmeleridir.**
- **Halkın kendini doğrudan doğruya yönetmesi** demek olan **demokrasi** ise cumhuriyet rejiminin ulaştığı en ideal yönetim biçimidir.
- **Cumhuriyet yönetiminde** millet adına karar verme yetkisi doğrudan millet tarafından seçilmiş olan meclise aittir.

- **Cumhuriyetçilik; devletin yönetim şekli olarak cumhuriyeti kabul etmek, bu yönetimi benimsemek, onu korumak ve yaşatmak** demektir.
- **Cumhuriyetçilik; demokrasi ve cumhuriyet rejiminin korunması, geliştirilmesi ve benimsenmesi için yapılan tüm çalışmalardır.**
- Atatürk'ün **cumhuriyetçilik ilkesi** yönetimin cumhuriyet olmasını öngörür. Halk, egemenlik hakkını kullanarak yöneticilerini hür iradesiyle seçer.
- **Atatürk'ün cumhuriyet anlayışı demokrasiyi esas alır.** Bu anlayışa göre cumhuriyette son söz, millet tarafından secilmiş meclistedir.

- **Cumhuriyetçilik** diğer ilkelerle birbirini tamamlayan bir bütündür.
- Cumhuriyet idaresi, toplumun **millet olma bilincine** ulaşmasıyla meydana gelen bir yönetim olduğu için **milliyetçidir.**
- **Egemenliğin halka ait olması** nedeniyle **halkçı** bir karakter taşır.
- Cumhuriyetçilik, bütün alanlarda **çağdaş bir uygarlığı hedeflediği için inkılapçı** bir özelliğe sahiptir.

- ✓ **Demokrasilerde en iyi yönetim biçimidir.**
- ✓ En önemli unsur **seçimdir.**
- ✓ **Halkın**, seçtiği temsilciler aracılığı ile **kendini yönetmesidir.**
- ✓ **Yeni Türk devletinin değişmez yönetim biçimi** olarak kabul edildiği için temel ilkelerin başına konulmuştur.
- ✓ Atatürk'e göre **Türk milletinin tabiatına ve adetlerine en uygun yönetim cumhuriyettir.**
- ✓ Hükümet ile halk arasında ayrılık bırakmamıştır.

CUMHURİYETİN BİZE KAZANDIRDIKLARI

- 1- Ülkenin bir hanedan tarafından yönetilmesi uygulamasına son verilmiş, **vatandaşlar devlet yönetimine eşit olarak katılma imkanı elde etmişlerdir.**
- 2- **Temel hak ve özgürlükler** devlet güvencesi altına alınmıştır.
- 3- **Herkesin kanun önünde eşitliği sağlanmış**, kanunları uygulama görevi bağımsız mahkemelere verilmiştir.
- 4- **Düşünce özgürlüğü** sağlanarak, vatandaşlara huzurlu bir hayat sürme olanağı tanınmıştır.
- 5- **Gelişmemize engel olan unsurlar ortadan kaldırılarak**, çağdaş uygarlığa ulaşmayı sağlayacak bir ortam oluşturulmuştur.
- 6- **18 yaşını dolduran her Türk vatandaşına seçme ve halk oylamasına katılma hakkı** ve sorumluluğu getirmiştir.

CUMHURİYETÇİLİK İLKESİ DOĞRULTUSUNDA YAPILAN İNKILAPLAR

- **TBMM'nin açılması (1920)**
- 1921 ve 1924 Anayasalarının yapılması
- **Saltanatın kaldırılması (1922)**
- Cumhuriyetin ilan edilmesi (1923)
- **Siyasal partilerin kurulması (1924)**
- Ordunun siyasetten ayrılması (1924)
- **Kadınlara seçme ve seçilme haklarının verilmesi (1930-33-34)**

Anahtar Kelimeler: **Ulusal** (milli) **egemenlik**, **Ulusal irade**, **Seçim**, **Çok partili rejim**, **Seçme ve seçilme hakkı**, **demokrasi**, **millet iradesi**, **rejim**, **yönetim**, **halkın yönetimi...**

Zeki DOĞAN
Sosyal Bilgiler Öğretmeni
sosyalciniz.wordpress.com

MİLLİYETÇİLİK

MİLLET: Geçmişte bir arada yaşamış, şimdi bir arada yaşayan, gelecekte de bir arada yaşama inanç ve kararlılığında olan, aralarında **dil, tarih, kültür ve ülkü birliği** bulunan insan topluluğuna millet denir.

- Milliyetçilik, **bağımsızlık mücadelesinin kaynağı olmuştur.**
- Türk toplumunu oluşturan bireylerin **birlikte yaşama ve ülkeyi kalkındırma** arzusunu ifade eder.
- **Ulusal (milli) mücadelemizde ilk uygulamaya konulan ilkedir.**
- Din birliğine değil, birlikte yaşama arzusuna dayanır. Bu nedenle **laiktir.**
- Türk ırkının üstünlüğüne değil, **ulusların eşitliği temeline** dayanır. Bu nedenle **ırkçı değildir.**
- **Yayılmacı (fetihi) değildir;** ancak ulusal bağımsızlığı temel alır.
- **Din ve ırk birliği şart değildir, Ümmet anlayışı yoktur.**

Milliyetçilik İlkesinin Faydaları

- **Kurtuluş Savaşımızın kazanılmasını sağlamıştır.**
- **Milletimizin iç ve dış tehditler karşısında bütünleşmesini sağlamıştır.**
- Türk toplumunu din, mezhep, ırk, ve sınıf kavgalarından koruyarak **milli birlik ve beraberliğimizi güçlendirmiştir.**

MİLLİYETÇİLİK: Milliyetçilik, milletini sevmek, milletini yüceltme amacını benimsemek ve o yolda yürümektir.

- ✓ Atatürk'ün milliyetçilik ilkesi, **kendini aynı milletin üyeleri sayan kişilerin o milleti daha ileriye taşımak için çalışmalarıdır.**
- ✓ Atatürk milliyetçiliğinde dil, mezhep, din farkı gözetilmeksizin kendisini Türk sayan herkes Türk'tür. Bu nedenle "Ne mutlu Türk'üm diyene!" sözü Atatürk'ün milliyetçilik anlayışını en güzel ifade eden sözüdür.
- ✓ Atatürk'ün milliyetçilik ilkesi, **millî birlik ve beraberlik temeline dayanır.**
- ✓ **Milletimizin millî birlik ve beraberliğine en güzel örnek Kurtuluş Savaşı'dır.**

MİLLİYETÇİLİK İLKESİ DOĞRULTUSUNDA YAPILAN İNKILAPLAR

- ✓ İstiklal Marşının Kabulü
- ✓ **Kapitülasyonların kaldırılması**
- ✓ Misak-ı İktisadi Kararları
- ✓ **Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması**
- ✓ Türk Tarih Kurumu'nun kurulması
- ✓ **Türk Dil Kurumu'nun kurulması**
- ✓ Yabancı okulların ayrıcalıklarının kaldırılarak Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanması
- ✓ **Yabancı okullarda Türkçe, tarih ve coğrafya derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulması**
- ✓ Türk Parasını Koruma Kanunu

Zeki DOĞAN
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Atatürk milliyetçiliğinin özellikleri şunlardır:

- ✓ **Birleştirici ve bütünleştiricidir.**
- ✓ Vatanın bütünlüğünü ve milletin bağımsızlığını savunur.
- ✓ **İnsanlığa değer verir.**
- ✓ Barışçıdır.
- ✓ **Başka milletlere saygılıdır.**
- ✓ Irkçılığa karşıdır.

Atatürk milliyetçiliğinde milleti bir arada tutan unsurlar

- Milli eğitim,
- Misak-ı Milli,
- Dil, tarih, kültür ve gaye birliği,
- Milli kültür,
- Türklük şuuru,
- Manevi değerlerdir.

ANAHTAR KELİMELE : Ulusal (milli) benlik, Ulusal (milli) bilinç, Ulusal (milli) bağımsızlık, Ortak dil, Ortak kader, ülkü birliği, vatan sevgisi, Türk, milli tarih, milli kültür...

Bütünleyici İlkeler

- Milli bağımsızlık
- Milli birlik ve beraberlik
- Ülke bütünlüğü

HALKÇILIK

HALK: Bir milleti oluşturan, çeşitli mesleklerin ve toplumsal grupların içinde bulunan insanlara halk denir.

➤ **Halkçılık ilkesi**, hem **cumhuriyetçilik** hem de **milliyetçilik** ilkelerinin doğal sonucudur.

Halkçılık İlkesinin Türk Toplumuna Sağladığı Faydalar

- ✓ **Herkes kanunlar önünde eşittir.**
- ✓ **Devlet** halkçılık ilkesi doğrultusunda **yurdun dört tarafına hizmet götürmektedir**
- ✓ Bireyler arasında eşitlik olmuş, **her türlü ayrıcalık kaldırılmıştır**
- ✓ **Vatandaşlar, devlet kaynaklarından ve kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanmaktadır.**
- ✓ İlköğretimden üniversiteye kadar **halka ücretsiz eğitim ve eğitimde fırsat eşitliği** tanınmıştır. İhtiyacı olanlara **devlet hastanelerinde ücretsiz sağlık hizmetleri** verilir. Halkın ihtiyacı olan altyapı yatırımlarının tümü devlet tarafından yapılır.
- ✓ **En ücra köylere kadar okul, sağlık ocağı, yol, elektrik, su ve sulama hizmetinin, halkçılık ilkesi uygulamasıdır.**

HALKÇILIK

- ✓ **Milletin çıkarına ve halkın yararına bir siyaset izlenmesi,**
- ✓ Türk vatandaşı olan **herkesin kanun önünde eşit olması,**
- ✓ **halkın devlet yönetimine eşit katılımının sağlanması,**
- ✓ **siyaset ve yöneticilerin halk için çalışmasıdır.**

Halkçılık İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar

- **Cumhuriyetin ilanı ile egemenliğin doğrudan halka verilmesi**
- **Aşar vergisinin kaldırılması**
- **Kılık Kıyafet Kanunu**
- Hukuk birliğinin gerçekleştirilmesiyle **kanunlar karşısında eşitliğin sağlanması**
- Azınlıkların Türk vatandaşı kabul edilerek **ayrıcalıklarının sona erdirilmesi ve toplumda eşitliğin sağlanması**
- **Soyadı Kanunu**'nun yanı sıra çıkarılan bir kanunla "ağa, hacı, hoca, hafız, molla, bey" gibi **ayrıcalık belirten unvanların kaldırılması**
- **Medeni Kanun**'un kabul edilmesiyle sosyal ve ekonomik alanlarda **kadın - erkek eşitliğinin sağlanması**
- **Millet Mektepleri ve Halkevlerinin açılması**
- **Sosyal devlet ilkesinin benimsenmesi,**
- **İlköğretimin parasız ve zorunlu olması**
- **Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi**

Halkçılık

- Toplumu oluşturan bireyler arasındaki **ayrıcalıkların ortadan kaldırılmasıdır.**
- Halk arasında din, dil, ırk farklılığı olmaksızın **herkesin kanun önünde eşit olmasıdır.**
- Halkçılık her türlü **sınıf farklılığını reddeder.**
- **İç barışı ve sosyal adaleti sağlamayı amaçlar.**
- Cumhuriyet, **halkın egemenliğine dayalıdır.** Millet (ulus) ise halkın bilinçlendirilmesi ile ortaya çıkar.
- **Cumhuriyetçilik ve Milliyetçilik ilkelerinin zorunlu sonucu olarak Halkçılık doğmuştur.**

Anahtar Kelimeler:

- Eşitlik,
- **Ayrıcalıkların kaldırılması,**
- Dayanışma,
- **Topluma hizmet,**
- **Sosyal devlet, Sosyal adalet,**
- **Sınıfsız toplum,**
- **Kamu yararı, Kamu,**
- **Ayrıcalık yok**

Zeki DOĞAN
Sosyal Bilgiler Öğretmeni
sosyalciniz.wordpress.com

DEVLETÇİLİK

DEVLETÇİLİK, temel anlamıyla **devletin ekonomik hayatın içine girmesidir**. Yani **ekonomik kalkınmanın devlet eliyle gerçekleştirilmesidir**.

- **Devletin ekonomik kalkınmayı sağlamak için yaptığı bütün müdahaleler** bu ilke ile ilgilidir.
- Ekonomideki devletçilik, **özel girişimlerin gerçekleştiremeyeceği ekonomik atılımları devletin kendi imkânlarıyla yapmasıdır**.
- **Devletçilikte özel girişim** (liberal ekonomi) **engellenmez; ancak devlet ekonomiye müdahale etmeyi** (sosyalist ekonomi) **görevleri ve hakları arasında görür**. Bu, liberal ve sosyalist ekonomik sistemlerin olumlu yönlerini alarak, ikisinin karışımı ile ortaya çıkarılmış **karma ekonomik sistemdir** ve yeni Türk devleti bu sistemi uygulamaya koymuştur.
- **Devletçilik, halkçılık ilkesinin zorunlu bir sonucudur**.

ANAHTAR KELİMELE

- **Ekonomi**, **Kalkınma**,
- **Karma ekonomi modeli**,
- **Yatırım**, **Sanayi**,
- **Özel sektör**, **Özel teşebbüs**,
- **Kamulaştırma**, **Devletleştirme**
- **Bankalar**, **Fabrikalar**,

- **Devletçilik ilkesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır**.
- Cumhuriyetin ilanından sonra özel teşebbüs desteklenerek liberal bir ekonomi kurulmak istenmiş, ancak **sermaye yetersizliği, makine ve yedek parça sorunu, teknik eleman azlığı** gibi nedenlerden dolayı **özel teşebbüs başarısız olmuştur**. Bu nedenle **devlet ekonomik hayata müdahale etmek zorunda kalmıştır**. (**Ulusal sebepler**)
- Diğer yandan **1929'dan itibaren tüm dünyada etkili olan ekonomik kriz** devletçi bir politika izlemeyi zorunlu hale getirmiştir. (**Uluslararası sebepler**)
- 1933'ten itibaren I. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile **devlet ekonomik hayatın içinde yoğun bir şekilde yer almaya başlamış, kısa zamanda devlet eliyle büyük sanayi tesisleri kurulmuştur**. (Dokuma ve şeker fabrikaları, Karabük Demir Çelik Fabrikası gibi)
- **1939'da II. Beş Yıllık Kalkınma Planı** hazırlanmış ancak **II. Dünya Savaşı** çıktığından uygulanamamıştır.

- **Devletçilik**, kişilerin yapamadıkları ekonomik yatırımların devlet tarafından yapılmasını öngörür. Amaç ülkeyi **hızlı bir şekilde kalkındırmaktır**.
- Devletçilik **ekonomide vatandaş ile devletin iş birliği yapması** demektir.
- Devlet vatandaşların yapamayacağı yatırımları yaparken, vatandaşların **özel girişimlerine de destek verir**. Sermayesi olan tüm vatandaşların üretime katılmasını teşvik eder.
- Kültürel alanlardaki gelişmeleri de destekleyerek **devletin sosyal ve kültürel alanlarda da yatırımlar yapmasını sağlar**.

Devletçilik İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar

- ✓ **Beş Yıllık Kalkınma Planlarının yapılması** ve bu planlar doğrultusunda **dokuma, maden, selüloz, seramik ve kimya gibi sanayi kollarında fabrika ve işletmelerin kurulması**
- ✓ Sanayi yatırımlarını desteklemek için **Sümerbank ve Etibank'ın kurulması**
- ✓ **Teşvik-i Sanayi Kanununun çıkarılması**
- ✓ Eğitim, sağlık, kültür ve sanat alanlarında **yatırımların yapılması**
- ✓ Faiz oranlarının ve **temel tüketim mallarının fiyatlarının devlet tarafından belirlenmesi**
- ✓ **Devlet bankalarının ve Merkez Bankası'nın kurulması**

FAYDALARI

- **Planlı ekonomiye geçilmesini sağlamıştır**.
- **Temel tüketim maddelerinin devlet eliyle üretilmesini sağlamıştır**.
- **Ekonomik kalkınmada bölgeler arası farklılıkların giderilmesinde önemli rol oynamıştır**.

Zeki DOĞAN
Sosyal Bilgiler Öğretmeni
sosyalciniz.wordpress.com

LAİKLİK

LAİKLİK, devlet düzeninin ve hukuk kurallarının dine değil, akla ve bilime dayandırılmasıdır. Kısaca **din işleri ile devlet işlerinin ayrı yürütülmesidir.**

- ❖ **Devlet düzeninin ve hukuk kurallarının** dine değil **akla ve bilime dayandırılmasıdır.**
- ❖ Kişilerin **din ve vicdan özgürlüklerinin** sağlanmasıdır.
- ❖ Bütün kurumlarda **bilimsel esasların** ve ileri teknolojinin kullanılmasını amaçlar.
- ❖ **Dinin** çıkarıcı kimseler tarafından **sömürü aracı olarak kullanılmasının engellenmesini** amaçlar.

FAYDALARI

- ✓ Laiklik insanlara **din ve vicdan özgürlüğü sağlamış,**
- ✓ **İnanç farklılıklarından kaynaklanan ayrıcalıkları da ortadan kaldırmış,**
- ✓ **Toplumsal barışın ve huzurun sağlanması ile millî birlik ve beraberliğin güçlenmesinde** rol oynamıştır.

- **Laiklik, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması, din ve vicdan hürriyetinin devlet tarafından güvence altına alınmasıdır.**
- Devlet bütün dinlere karşı tarafsız ve eşit mesafededir. **Hiç kimsenin inancına ve ibadet şekline karışmaz.**
- **Laiklik devletin din kurallarıyla değil akla, bilimsel temellere ve toplumun ihtiyaçlarına göre düzenlenerek yönetilmesidir.**
- Laiklik ilkesi, devlet yönetiminde millî egemenliğin temel alınmasını öngörür. **Dinsel inanç ve duyguların istismarına izin vermez.**
- Her alanda **bilime önem verilmesinden** yanadır. Ayrıca **her türlü inanca saygılı olmayı** benimser. Devletin kurumları bu görüş doğrultusunda yeniden yapılandırılmıştır. Laiklik ilkesi gereği **bilimin ışığında kalkınma** fikri benimsenmiştir.

- Laiklik ilkesinde temel hedef, **inanç özgürlüğü** sağlanmasıdır. **Herkes istediği inanca sahip olabilir ve bu inancın gereklerini yapabilir.**
- Atatürk'e göre dine saygı, inanan kişinin haklarına saygının bir sonucudur. **Atatürk dine karşı olmadığı gibi, gerçek dindara da karşı değildir. O, dinin çıkarlar için kullanılmasına karşı çıkmıştır.**
- Atatürk, "**Din lüzumlu bir müessesedir. Dinsiz milletin devamına imkân yoktur. Din vardır, lazımdır. Temeli sağlam bir dinimiz vardır.**" diyerek dinin hayatımızdaki yerini belirtmiştir.

Laiklik İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar

- ✓ **Saltanatın kaldırılması** (ilk aşama)
- ✓ **Halifeliğin kaldırılması** (en önemli aşama)
- ✓ **Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması**
- ✓ **Medreselerin kapatılması**
- ✓ Şer'iyye ve Evkaf Vekaletinin kaldırılması
- ✓ **Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması**
- ✓ İbadet yerleri dışında **dinsel kıyafet, sembol ve işaretlerle dolaşılmasının yasaklanması**
- ✓ **Medeni Kanun'un kabul edilmesi**
- ✓ Ekonomi, hukuk, eğitim ve sosyal yaşam gibi her alanda **dinden kaynaklanan uygulamalara son verilmesi**
- ✓ **1928'de anayasadan, "Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin dini İslâm'dır." maddesinin çıkarılması**
- ✓ **1937'de** anayasaya Türk Devleti'nin **laik olduğu** ifadesinin eklenmesi

ANAHTAR KELİMELER

- **Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması,**
- Akılcılık ve bilimsellik,
- **Din ve vicdan özgürlüğü,**
- Akıl ve bilim, inanç özgürlüğü,
- **Din, bilim,**
- Dinin sömürü aracı olmaktan çıkarılması

Zeki DOĞAN
Sosyal Bilgiler Öğretmeni
sosyalciniz.wordpress.com

İNKILAPÇILIK (DEVRİMCİLİK)

➤ **İNKILAP**; toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik ve iyileştirmelerdir.

➤ Atatürk, **inkılabı**, "*Türk milletini son yüzyıllarda geri bırakmış olan müesseseleri yıkarak yerlerine, milletin en yüksek medenî gereklere göre ilerlemesini sağlayacak yeni müesseseler koymaktır.*" şeklinde tanımlamıştır.

○ **Toplumun eskiyen düzeninin yerine yeni ve çağdaş bir düzen getirilmesidir.**

Bu yeni ve çağdaş düzen **köklü değişiklikler** yapılarak gerçekleşir.

○ **Atatürk İnkılâpçılığı, değişen şartlara kendi kendini yenileyen** (dinamik) bir yapıya sahiptir.

○ Amaç **bir taraftan devleti güçlendirmek ve korumak, diğer taraftan da uygar dünyanın gidişine ayak uydurmaktır.**

ANAHTAR KELİMELEER

- ✓ **Devrim**, İnkılâp,
- ✓ **Çağdaşlaşma**, Batılılaşma,
- ✓ **Değişim**, Yenilik,
- ✓ **Dinamik yapı**, İlerleme,
- ✓ **Yenileşme**, Gelişme,
- ✓ **Dinamizm**, Durağan olmayan

- **İNKILAPÇILIK; Batılılaşma ve çağdaşlaşma yolunda daima ileriye, çağdaş uygarlığa yönelmektir.**
- **Atatürk'ün inkılap anlayışı; eskiyi kaldırıp yerine yeni ve güzel olanı koymak ve milli kültürü geliştirmektir.**
- Atatürk bu konuda, "*Biz, batı medeniyetini bir taklitçilik yapalım diye almıyoruz. Onda iyi olarak gördüklerimizi, kendi bünyemize uygun bulduğumuz için dünya medeniyet seviyesi içinde benimsiyoruz.*" diyerek milli kültürün de geliştirilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir.

- **Atatürk'ün inkılapçılık anlayışı zamana göre geri kalmış, özelliğini yitirmiş kurumları kaldırarak yerlerine ilerlemeyi, gelişmeyi sağlayacak kurumların oluşturulması** temeline dayanır.
- **Türk İnkılabı yeniyi, iyiyi ve güzeli esas alır ve ayrıca sürekli olarak çağdaşlaşmayı öngörür.** Çünkü yenileşmeye ayak uyduramayan milletlerin hayatında gerileme başlar. Bu çöküşü önlemek, topluma çağdaş niteliğini kaybettirmemek için yeniliklere açık olmak gerekir.

Zeki DOĞAN
Sosyal Bilgiler Öğretmeni
sosyalciniz.wordpress.com

➤ Yapılan **bütün inkılaplar inkılapçılık ilkesi ile doğrudan ilgilidir.**

➤ **Cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik ve inkılapçılık** olarak bilinen Atatürk ilkeleri, 10 Mayıs 1931'de yapılan Cumhuriyet Halk Fırkası kurultayında Atatürk tarafından açıklanmıştır.

➤ **1937 yılında anayasaya eklenen Atatürk ilkeleri, 1961 ve 1982 yıllarında hazırlanan anayasalarda da anlam ve içerik yönüyle yer almıştır.**

○ **İnkılap, devlet ve toplum düzenindeki aksayan kurumları kaldırarak yerlerine ihtiyaca cevap verebilecek yeni kurumların oluşturulması** anlamına gelir. Bugünkü demokratik, laik ve çağdaş devlet ve toplum yapısına Atatürk inkılapları ile geçilmiştir.

○ **Geçerliliğini yitirmiş, çağın gerisinde kalmış, topluma yarardan çok zarar getiren kurumların kaldırılıp atılarak yerine aklın ve bilimin doğrultusunda yeni kurumların getirilmesi** inkılapçılığın en önemli gereğidir. İnkılabın **durağan değil, sürekli ve dinamik bir biçimde** uygulanması gerekir.

ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARINI OLUŞTURAN TEMEL ESASLAR

ATATÜRK İLKELERİNİN ORTAK ÖZELLİKLERİ

- ✓ Atatürk ilkeleri **Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.**
- ✓ Atatürk tarafından **hem söz hem de uygulama ile belirlenmiştir.** Bu nedenle **uygulanabilir ilkelerdir.**
- ✓ Atatürk ilkeleri **akla, mantığa uygun bir düşünce sistemidir.** Çağdaş hayatın gereklerine ve Türk milletinin özelliklerine göre belirlenmiştir. Akıl ve bilim yoluyla konulan uygulamalardır.
- ✓ Atatürk ilkeleri **birbirinden ayrılmaz, tek tek değerlendirilemez.**
- ✓ Atatürk ilkeleri **Türk milletinin ruhuna, yüksek karakterine, gelenek ve göreneklerine uygundur.**
- ✓ Atatürk ilkelerinin **kabul edilmesinde herhangi bir dış baskı ve taklitçilik yoktur.**
- ✓ Atatürk ilkeleri, **millî ihtiyaçlardan kaynaklanan bir düşünce sisteminin ürünüdür.**
- ✓ Atatürk ilkeleri; **gerçeklere dayanan, geleceğe yönelik, birbiriyle uyumlu ilkelerdir.**
- ✓ Atatürk ilkeleri **ileriye yöneliktir ve çağdaşlaşmayı hedef almıştır.**
- ✓ Atatürk ilke ve inkılapları **gücünü Türk milletinden, ilham kaynağını ise tarih bilincinden, evrensel değerlerden ve millî kültürümüzden alır.** Bu nedenle Atatürkçülük dışarıdan alınan yabancı bir düşünce sistemi değildir.

ATATÜRK İLKELERİNİN AMAÇLARI

- Atatürk ilkelerinin amacı, **Türk toplumunu, aklın ve bilimin öncülüğünde çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkarmak, Türk toplumuna bağımsız ve mutlu bir hayat sürdürmeyi sağlamaktır.**
- Atatürk, **ülkemizin çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkabilmesi için, hem ekonomik kalkınmayı hem de millî kültürümüzün geliştirilmesini esas almıştır.**
- Atatürk, **Türk milletinin mutluluğunu ve refahını düşündüğü kadar, diğer milletlerin de mutluluğu ve refahını düşünmüştür.**
- Atatürk ilkeleri, **vatan, millet, millî kültür esaslarını içermektedir.**
- Atatürk ilkelerinin **uygarlık ve insanlık anlayışına ters düşen hiçbir düşünceyle bağlantısı yoktur.**
- ✓ **Atatürk ilkeleri Atatürkçü düşünce sisteminin temelini oluşturur.** Atatürk ilkeleri Türkiye Cumhuriyeti ve Türk milletinin siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik ve hukuksal açıdan çağdaşlaşmasını amaç edinir.
- ✓ Atatürk'ün devlet anlayışı **insan haklarına saygılı, milliyetçi, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti modelidir.**

Zeki DOĞAN
Sosyal Bilgiler Öğretmeni
sosyalciniz.wordpress.com

ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARININ DAYANDIĞI TEMEL ESASLAR

- Millî tarih bilinci
- **Vatan ve millet sevgisi**
- Millî dil
- **Bağımsızlık ve özgürlük**
- Millî kültürün geliştirilmesi
- **Türk toplumunun çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarılması**
- Türk milletine inanmak ve güvenmek
- **Millî birlik ve beraberlik**
- Ülke bütünlüğü
- **Egemenliğin millete ait olması**

ATATÜRK İLKELERİ

- Milli egemenlik ve bağımsızlık temeline dayanır.
- **Kaynağı Türk milli kültürüdür.**
- Taklitçi değildir. Kabul edilmelerinde dış baskı ve zorlama yoktur.
- **Evrensel ve barışçıdır.**
- Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.
- **Hak ve özgürlükleri koruyucudur.**
- Akılcı ve bilimseldir.
- **Birbiriyle uyumlu ve birbirini tamamlayıcıdır.**
- **Uygulamaya da yansımıştır.**
- Laik düşünce ve hukuka dayanır.